

Vzgr Rb Amsterdam, 11 januari 2007, Dijkman Architectenbureau*Rozenstraat 153(bestaande situatie)**Ontwerp voor nieuwbouw (op plaats lage gebouwtje)***Schending auteursrechten architect door bij bouw af te wijken van ontwerp wetende dat deze daar bezwaar tegen had**

Dijkman wordt wel gevolgd in zijn stelling dat [X] zijn auteursrechten en persoonlijkheidsrechten heeft geschonden. Hiertoe is het volgende redengevend. [X] heeft niet betwist dat het ontwerp van Dijkman een werk in de zin van de Auteurswet vormt. Voorts staat, als niet door [X] weersproken, dan wel door hem erkend, in deze procedure vast dat hij bij de bouw van het pand is afgeweken van het ontwerp op de door Dijkman genoemde punten, terwijl hij wist dat Dijkman daar bezwaren tegen had en Dijkman hem daarvoor geen toestemming had gegeven.

Schending van persoonlijkheidsrechten doordat de afwijkingen een 'vermindering' vormen

De afwijkingen zijn, gelet op - onder meer - het ontbreken van het stalen portaal, de ronde kap, de hijsbalk, de "teruggelegde" gevel, de erkers, de balustrades, de ramen in de zijbeuk en de gewijzigde glasingdeling van de pui, van dien aard dat gesproken kan worden van een

vermindering van het werk van Dijkman in de zin van de Auteurswet.

Reputatieschade aannemelijk doordat het publiek in het pand een ontwerp van Dijkman zal herkennen

Voorts is aannemelijk dat Dijkman hierdoor reputatieschade lijdt, dan wel zou kunnen lijden, doordat het publiek in het pand nog steeds een ontwerp van Dijkman zal herkennen, terwijl Dijkman aan het pand in zijn huidige vorm zijn naam niet wil verbinden. De enkele betwisting door [X] dat Dijkman in dit verband schade heeft geleden houdt zonder nadere toelichting geen stand. De door [X] nog opgeworpen en door hem in ontkennende zin beantwoorde vraag of het ontwerp voor Dijkman van enige architectonische dan wel monumentale waarde is, is niet relevant, nog daargelaten dat dit oordeel niet aan [X], doch aan Dijkman zelf is voorbehouden.

Geen misbruik van recht nu willens en wetens risico is genomen dat men door architect op wijzigingen zou worden aangesproken

Het beroep op misbruik van recht wegens onevenredigheid van belangen kan [X] evenmin baten, nu Dijkman op grond van artikel 25 lid 1 sub d Auteurswet het recht toekomt zich tegen een vermindering van zijn werk te verzetten en in het onderhavige geval niet kan worden geoordeeld dat Dijkman redelijkerwijs niet tot uitoefening van dat recht had kunnen komen. [X] - die zelf professioneel werkzaam is in de bouwwereld - heeft immers willens en wetens het risico genomen dat Dijkman zich niet zou kunnen vinden in de uitvoering die hij aan diens ontwerp gaf, alsmede dat hij daarop door Dijkman zou worden aangesproken. Indien dat risico zich vervolgens verwezenlijkt, kan [X] de gevolgen daarvan niet afwentelen op Dijkman, maar dient hij deze zelf te dragen. Daaronder moeten ook eventuele overlast en vermogensschade worden verstaan, veroorzaakt door bouwwerkzaamheden die als gevolg van een toewijzing van de vordering noodzakelijk zullen zijn.

Vindplaatsen: AMI 2007, nr. 8, p. 51, m.nt. Spoor

Vzgr Rb Amsterdam, 11 januari 2007

(M.Y.C. Poelmann).

zaaknummer / rolnummer: 356972 /KG ZA 06-21 15

Vonnis in kort geding in de zaak van

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid J. DIJKMAN ARCHITECTENBUREAU B.V.,
gevestigd te Amsterdam,

e i s e r e s in conventie bij dagvaarding van 27 november 2006,

v e r w e e r s t e r in reconventie,
procureur mr. R.M. Zimmermann,
tegen

1. [X],
wonende te Amsterdam,
procureur mr. J.J. Braat,

2. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid AANNEMERSBEDRIJF G.P.M. Van Tiggelen B.V.,

gevestigd te Amsterdam,
procureur mr. P.H. Boekel,
g e d a g d e n in conventie,
e i s e r s in reconventie.

1. De procedure

Ter terechtzitting van 20 december 2006 heeft eiseres in conventie gesteld en gevorderd overeenkomstig de in fotokopie aan dit vonnis gehechte dagvaarding. Gedagden in conventie, verder gezamenlijk ook [X] C.S. en ieder afzonderlijk [X] en [X] B.V. te noemen, hebben verweer gevoerd met conclusie tot weigering van de gevraagde voorziening en vervolgens in reconventie gevorderd conform de eveneens in fotokopie aan dit vonnis gehechte conclusie van eis in reconventie. Eiseres in conventie heeft de vordering in reconventie bestreden.

Na verder debat hebben partijen verzocht vonnis te wijzen.

2. De feiten

2.1. Architect [C] van Dijkman B.V. (hierna gemakshalve ook gezamenlijk- in mannelijk enkelvoud - te noemen: Dijkman) heeft in 2000 in opdracht van [A] (hierna: [A]) een ontwerp gemaakt voor een gebouw op liet perceel [B] te Amsterdam (hierna ook te noemen: het pand). Het betreft een hoekwoning, bestaande uit twee appartementen, met een zijsteeg naar het achtergelegen binnenhof. Dijkman heeft zijn ontwerp begin 2001 opgeleverd.

2.2. Op 15 maart 2001 is op basis van het ontwerp een bouwvergunning aangevraagd bij de gemeente Amsterdam. Deze is op 11 juni 2003, overeenkomstig de tekeningen van Dijkman, aan [A] verleend.

2.3. Op 10 juni 2005 is het perceel door [A] overgedragen aan [X], inclusief de rechten op grond van de bouwvergunning.

2.4. In of omstreeks september en oktober 2005 heeft overleg plaatsgevonden tussen Dijkman en [X]. [X] wilde het te bouwen pand zelf gaan bewonen en in dat verband in het pand niet twee, maar één appartement realiseren. [X] heeft Dijkman toen gevraagd daartoe het ontwerp van het interieur aan te passen. Nadat Dijkman hiertoe enkele voorstellen had gedaan en deze door hem, althans door een medewerker van Dijkman, M. de Reus, met [X] waren besproken, is er een maandenlange periode van radiostilte tussen partijen gevolgd waarin [X] geen contact met Dijkman heeft gezocht.

2.5. [X] heeft op enig moment een gewijzigde bouwvergunning aangevraagd en verkregen voor het inwendige deel van het pand, waarbij het gevelontwerp ongewijzigd bleef. Op basis van deze gewijzigde bouwvergunning heeft [X] het pand uiteindelijk laten bouwen.

2.6. [X] is begin 2006 met de bouw van het pand begonnen, zonder dat Dijkman daarvan op de hoogte was.

2.7. Toen een deel van het pand in mei 2006 uit de steigers kwam, heeft Dijkman geconstateerd dat [X] op diverse punten van zijn ontwerp was afgeweken, zonder dat hij [X] daarvoor toestemming had verleend of daarvan door [X] vooraf op de hoogte was gesteld. Dijkman heeft daarop bij de Dienst Bouw en Woningtoezicht van de gemeente Amsterdam (hierna: de

gemeente) navraag gedaan of er een gewijzigde vergunningsaanvraag voor het pand was gedaan. Dit bleek niet het geval.

2.8. Nadat de gemeente had vastgesteld dat niet conform de vergunning werd gebouwd, is op 30 juni 2006 een onmiddellijke bouwstop ten aanzien van het pand gelast, op straffe van verbeurte van een dwangsom van €50.000,=.

2.9. Nadat [X] bij Dijkman zijn onvrede had geuit over deze bouwstop, heeft Dijkman hem voorgesteld een gewijzigd ontwerp te maken en daarvoor een bouwvergunning aan te vragen, op voorwaarde dat [X] eerst de factuur voor de werkzaamheden van Dijkman met betrekking tot liet ontwerp met betrekking tot interieur van het pand zou voldoen. Na een aantal dagen heeft [X] Dijkman laten weten daarmee in te stemmen en heeft genoemde factuur voldaan. Korte tijd daarna had Dijkman een ontwerp gereed dat wat hem betreft het originele ontwerp zoveel mogelijk benaderde, voorzien van wijzigingen die zonder al te veel problemen alsnog gerealiseerd zouden kunnen worden. Dijkman heeft vervolgens tevergeefs diverse pogingen gedaan om dit voorstel met [X] te bespreken. Aan het voorstel van Dijkman is dan ook geen uitvoering gegeven.

2.10. De werkzaamheden aan het pand zijn inmiddels voltooid en [X] heeft het pand thans als woning in gebruik.

2.11. Tengevolge van het negeren van de door de gemeente opgelegde bouwstop, heeft de gemeente op 12 oktober 2006 de dwangsom van € 50.000,= verbeurd verklaard en aangekondigd tot inning over te gaan.

3. Het geschil in conventie

3.1. Dijkman vordert - samengevat -:

I. [X] C.S. te veroordelen de bouwwerkzaamheden aan het bouwwerk te staken, op straffe van een dwangsom;

11. [X] c.s. te veroordelen het bouwwerk alsnog in overeenstemming te brengen en te houden met het oorspronkelijke ontwerp van Dijkman, althans - in overleg met Dijkman - het bouwwerk in overeenstemming te brengen met het schetsontwerp van Dijkman van juli 2006, op straffe van een dwangsom;

III. [X] c.s. te veroordelen alle werkelijk gemaakte kosten van rechtsbijstand, althans een door de voorzieningenrechter te bepalen vergoeding, aan haar te voldoen op grond van Richtlijn 2004/148EG van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele eigendomsrechten, middels richtlijnconforme interpretatie van artikel 237 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv).

3.2. Dijkman legt aan zijn vorderingen het volgende - kort gezegd - ten grondslag. Hij stelt dat [X] hem in september 2005 heeft meegedeeld zijn hiervoor onder 2.1. vermelde ontwerp te willen uitvoeren. Volgens Dijkman is [X] vervolgens bij de bouw van het pand echter van het ontwerp afgeweken, hetgeen volgens hem een tekortkoming in de nakoming van de tussen hen geldende overeenkomst oplevert, alsmede een inbreuk op zijn auteursrechten, welke niet aan [X] zijn overgedragen, en zijn persoonlijkheidsrechten. Zo is het stalen portaal in de hoofdbeuk weggelaten en vervangen door hoeklijnen, die niet doorlopen in een naar

voren hellende ronde kap en evenmin uitmonden in een hijsbalk, waardoor ook de glasindeling van de pui is gewijzigd. Verder is de gevel niet "teruggelegd", waardoor de erkers en balustrades geheel zijn verdwenen. In plaats daarvan is gekozen voor "french windows" met dubbele deuren. De ramen in de zijbeuk zijn weggelaten en in plaats daarvan "om de hoek" geplaatst, waarbij de oorspronkelijke vlakverdeling van de ramen is verlaten. Verder is de voordeur verdwenen en heeft het metselwerk een andere kleur dan de bedoeling was. Ten slotte is aan de linkerkant van het pand een klein gemetseld dammetje toegevoegd en wijkt de invulling van de muurdam aan de achtergevel af van het ontwerp. [X] heeft Dijkman niet op de hoogte gesteld van de voorgenomen - en uitgevoerde - afwijkingen, noch heeft Dijkman daarvoor op enig moment zijn toestemming gegeven. Dijkman heeft ook [X] B.V. gedagvaard, omdat zij verantwoordelijk was voor de bouw van het pand. Dijkman stelt spoedeisend belang bij zijn vorderingen te hebben, omdat de inbreuk op de auteursrechten van Dijkman, waaronder zijn persoonlijkheidsrechten, voortduren zolang het pand in zijn huidige vorm blijft staan.

3.3. [X] c.s. bestrijden de vorderingen in conventie en voeren gemotiveerd verweer. Hierop zal, voor zover van belang, bij de beoordeling van het geschil in conventie worden ingegaan.

4. Het geschil in reconventie

4.1. [X] c.s. vorderen Dijkman te veroordelen in de proceskosten, bestaande uit de door [X] c.s. gemaakte kosten van de salarissen en de verschotten van de advocaten en de procureurs ter vergoeding van de redelijke en evenredige gerechtskosten en andere kosten die zij hebben gemaakt, in de zin van artikel 14 van Richtlijn 2004/148ffjG van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele eigendomsrechten. Verder vorderen zij de termijn voor het instellen van de bodemprocedure op grond van artikel 260 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) te bepalen op zes maanden na vonniswijzing.

4.2. Bij de beoordeling van het geschil in reconventie zal, voor zover van belang, worden ingegaan op hetgeen Dijkman ter bestrijding van de vordering in reconventie heeft aangevoerd.

5. De beoordeling in conventie

5.1. [X] B.V. voert tot haar verweer aan geenszins bij de bouw van het onderhavige pand betrokken te zijn geweest. Volgens haar heeft [X] alle bouwwerkzaamheden uitbesteed aan hoofdaannemer Bouwbedrijf KAAG B.V. en dient Dijkman niet ontvankelijk te worden verklaard in zijn jegens [X] B.V. ingestelde vordering. Dit verweer slaagt, nu Dijkman tegenover dit verweer geen feiten en omstandigheden heeft gesteld waaruit zou kunnen blijken dat [X] B.V. betrokken was bij de bouw van het pand. Voor zover de vordering is ingesteld jegens VAN TIGGELEN B.V. zal de in dat verband gevraagde voorziening dan ook worden geweigerd en zal Dijkman als de in het ongelijk gestelde partij worden veroordeeld in de kosten van liet geding in conventie aan de zijde van VAN TIGGELEN B.V. Gelet op de aard van het gevoerde verweer, een

simpele ontkenning van enige betrokkenheid, moeten de redelijke en evenredige gerechtskosten geacht worden een bedrag van € 1.500,- niet te overstijgen. Het meer gevorderde zal derhalve worden afgewezen. De kosten worden dan ook tot op heden begroot op: - vastrecht €248,- - salaris procureur €1.500,- totaal € 1.748,-.

5.2. Voorts wordt met [X] geoordeeld dat van de door Dijkman gestelde wanprestatie van [X] geen sprake is. Met de overdracht van het perceel en de bouwvergunning door [A] aan [X] is weliswaar ook het gebruiksrecht op het ontwerp van Dijkman aan hem verleend, maar een verplichting voor [X] om over te gaan tot de bouw van een pand conform het ontwerp kan daaruit, anders dan Dijkman betoogt, niet worden afgeleid. Enige overeenkomst tussen partijen met betrekking tot het ontwerp en/of de bouw is, ook volgens Dijkman, niet gesloten, zodat deze grondslag de vordering niet kan dragen.

5.3. Dijkman wordt wel gevolgd in zijn stelling dat [X] zijn auteursrechten en persoonlijkheidsrechten heeft geschonden. Hiertoe is het volgende redengevend. [X] heeft niet betwist dat het ontwerp van Dijkman een werk in de zin van de Auteurswet vormt. Voorts staat, als niet door [X] weersproken, dan wel door hem erkend, in deze procedure vast dat hij bij de bouw van het pand is afgeweken van het ontwerp op de door Dijkman genoemde punten, terwijl hij wist dat Dijkman daar bezwaren tegen had en Dijkman hem daarvoor geen toestemming had gegeven. De afwijkingen zijn, gelet op - onder meer - het ontbreken van het stalen portaal, de ronde kap, de hijsbalk, de "teruggelegde" gevel, de erkers, de balustrades, de ramen in de zijbeuk en de gewijzigde glasindeling van de pui, van dien aard dat gesproken kan worden van een verminking van het werk van Dijkman in de zin van de Auteurswet. Het verweer dat het ontwerp in technische en praktische opzicht op veel punten niet uitvoerbaar was kan [X] niet baten, nu het op zijn weg bad gelegen om in dat geval contact daarover op te nemen met Dijkman - hetgeen hij volgens zijn verklaring ter terechtzitting niet heeft gedaan, in plaats van naar eigen inzicht en zonder overleg met Dijkman wijzigingen in het ontwerp aan te brengen. [X] heeft in dat verband nog aangevoerd dat een dergelijke gang van zaken in de bouwwereld eerder regel dan uitzondering is en dat het juist op de weg van Dijkman had gelegen om contact met hem te zoeken. [X] heeft Dijkman echter niet laten weten dat hij met de bouw ging aanvangen en evenmin dat sommige onderdelen volgens hem niet uitvoerbaar waren. Er valt dan ook niet in te zien waarom het op de weg van Dijkman had gelegen om contact [X] op te nemen. Ook het verweer dat de bouwtekeningen onduidelijk waren, met name op het punt van de stalen portaal, de "teruggelegde" pui en de erkers, houdt geen stand. Uit de desbetreffende tekeningen, die ter terechtzitting zijn bekeken, volgt immers onmiskenbaar wat te dien aanzien de bedoeling van Dijkman was. Bovendien geldt ook hier dat [X] Dijkman hierover had kunnen raadplegen. Hetgeen [X] overigens nog heeft aangevoerd, namelijk dat hij mocht aannemen dat Dijkman afstand

heeft gedaan van zijn recht om zich te verzetten tegen gewijzigde uitvoering van zijn ontwerp omdat hij nauwelijks bij de bouw van het pand was betrokken, kan aan het onrechtmatige karakter van de inbreuk niet afdoen. Het had immers op de weg van [X] gelegen om vóór de aanvang van de bouw voor de wijzigingen toestemming van Dijkman te verkrijgen. Voorts is aannemelijk dat Dijkman hierdoor reputatieschade lijdt, dan wel zou kunnen lijden, doordat het publiek in het pand nog steeds een ontwerp van Dijkman zal herkennen, terwijl Dijkman aan het pand in zijn huidige vorm zijn naam niet wil verbinden. De enkele betwisting door [X] dat Dijkman in dit verband schade heeft geleden houdt zonder nadere toelichting geen stand. De door [X] nog opgeworpen en door hem in ontkennende zin beantwoorde vraag of het ontwerp voor Dijkman van enige architectonische dan wel monumentale waarde is, is niet relevant, nog daargelaten dat dit oordeel niet aan [X], doch aan Dijkman zelf is voorbehouden. Het spoedeisend belang van Dijkman bestaat daarin dat reputatieschade wordt geleden zolang het pand in zijn huidige toestand gehandhaafd blijft.

5.4. Het beroep op misbruik van recht wegens onevenredigheid van belangen kan [X] evenmin baten, nu Dijkman op grond van artikel 25 lid 1 sub d Auteurswet het recht toekomt zich tegen een vermindering van zijn werk te verzetten en in het onderhavige geval niet kan worden geoordeeld dat Dijkman redelijkerwijs niet tot uitoefening van dat recht had kunnen komen. [X] - die zelf professioneel werkzaam is in de bouwwereld - heeft immers willens en wetens het risico genomen dat Dijkman zich niet zou kunnen vinden in de uitvoering die hij aan diens ontwerp gaf, alsmede dat hij daarop door Dijkman zou worden aangesproken. Indien dat risico zich vervolgens verwezenlijkt, kan [X] de gevolgen daarvan niet afwentelen op Dijkman, maar dient hij deze zelf te dragen. Daaronder moeten ook eventuele overlast en vermogensschade worden verstaan, veroorzaakt door bouwwerkzaamheden die als gevolg van een toewijzing van de vordering noodzakelijk zullen zijn. De gevorderde dwangsom zal worden gematigd en gemaximeerd als na te melden.

5.5. Het vorenstaande leidt tot de slotsom dat de vorderingen toewijsbaar zijn als na te melden, met dien verstande dat Dijkman bij het sub I gevorderde thans geen belang meer heeft, aangezien Dijkman niet, althans onvoldoende gemotiveerd heeft weersproken dat de werkzaamheden aan het pand inmiddels zijn voltooid.

5.6. [X] zal als de in het ongelijk gestelde partij worden veroordeeld in de kosten van het geding in conventie. Dijkman heeft daarbij veroordeling gevorderd tot betaling van het volledige salaris en de verschotten van de procureur. Hij heeft zich beroepen op Richtlijn 2004/48EG van 29 april 2004 en richtlijnconforme interpretatie van artikel 237 Rv. Op grond van de Richtlijn dienen alle redelijke en evenredige gerechtskosten en andere kosten die de in het gelijk gestelde partij heeft gemaakt door de verliezende partij worden gedragen, tenzij de billijkheid zich daartegen verzet. Met Dijkman is de voorzieningenrechter van oordeel

dat een richtlijnconforme interpretatie van artikel 237 Rv. hier op zijn plaats is en dat deze er in de onderhavige zaak toe leidt dat [X] dient te worden veroordeeld in de werkelijk door Dijkman gemaakte kosten. Ook deze vordering van Dijkman zal dan ook worden toegewezen, waarbij de door hem in het geding gebrachte specificatie van deze kosten tot uitgangspunt zal worden genomen, aangezien deze niet onredelijk voorkomt. De kosten van het geding in conventie aan de zijde van Dijkman worden dan ook tot op heden begroot op:

- exploitkosten €71,32
- vastrecht €248,=
- salaris procureur €10.591,=
totaal €10.910,32.

5.7 De termijn als bedoeld in artikel 260 Rv zal worden vastgesteld op zes maanden

6. De beoordeling in reconventie

6.1 Gelet op hetgeen in conventie is overwogen en beslist behoeft de reconventionele vorderingen geen bespreking meer. Gelet op de beslissing in conventie hebben [X] c.s. hierbij geen belang, zodat deze worden afgewezen..

6.2 [X] c.s. zullen in de kosten van dit geding in reconventie worden veroordeeld. Gezien de samenhang met het geschil in conventie, zullen deze kosten aan de zijde van Dijkman B.V. op nihil worden gesteld.

7. De beslissing

De beslissing in conventie

7.1. veroordeelt [X] om het pand binnen zes maanden na betekening van dit vonnis alsnog in overeenstemming te brengen en te houden met het oorspronkelijke ontwerp van Dijkman, althans het pand - in overleg met Dijkman -in overeenstemming te brengen en te houden met het door Dijkman in juli 2006 gemaakte schetsontwerp als door hem overgelegd als productie I 1, op straffe van een dwangsom van €2.500,= voor elke dag dat [X] geheel of gedeeltelijk in gebreke blijft aan deze veroordeling te voldoen, tot een maximum van € 100.000,=;

7.2. veroordeelt [X] in de kosten van het geding in conventie aan de zijde van Dijkman, tot op heden begroot op €10.910,32.

7.3. wijst het meer of anders gevorderde af;

7.4. veroordeelt Dijkman in de kosten van het geding in conventie aan de zijde van VAN TIGGELEN B.V., tot op heden begroot op €1.748,-;

in reconventie

7.5. weigert de gevraagde voorziening;

7.6. veroordeelt [X] c.s. in de kosten van het geding in reconventie, aan de zijde van Dijkman tot op heden begroot op nihil;

in conventie en in reconventie

7.7. verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.